

զրաբարեան հինգած ձեւեր նկատելու՝ անվան զործածեցէք նաեւ վաթսմերորդ - վաթսմամեակ, ութսմերորդ - ութսմամեակ, իննսմերորդ - իննսմամեակ: Արդէն ժողովուրդը կը հնչէ իննիսուն, բայց վըրէնք իննսուն:

* * *

Երեսուներորդի ի պաշտպանութիւն, բացի երեսունոց-էն, ուրիշ բառ մըն ալ կը բերուի. հինգ-ը, որ զրաբարի մէջ անգամ, ածանցումի պարագային՝ չի կորսնցնէր իր ներքին ի տառը. կ'ըլլայ հինգերորդ, ոչ թէ հնգերորդ. ուրեմն ... էն...:

Շատ բարի. բայց ի՞նչ հրաշալի գիւտ. Բազմալեզուի եւ Այստեղեանի համաձայն՝ այդ հինգ բառը, հարիւրաւոր բառերու մէջէն քանի մը բացառութիւններէն է. հինգ - հինգերորդ - հինգետասան - հինգ-եմեան. հիմն - հիմնական, հիմնել: Բացառութիւններու վրայ կը թնկիւր կը նմանի ցեխի վրայ հանգեցուցած զաւաղանին:

* * *

Այս առիթով կու գամ նկատել որ Նայիրի-ի խմբագիրը, կարծէք ի հեճուկս մեր ըսածներուն, իր 20 Սեպտ. թիւին առաջին էջին վրայ կը գրէ. « ԶՈՒԱՐԹ-ՆՈՅ ամսաթերթը ... կը քեւակոյտ իր երեսուներորդ տարին » (ու-ով), ու քանի մը տող վար կ'աւելցնէ. « ... Բայց եռեսնամեակ մը հայ հանդէսի մը համար » էն...: Երեսուներորդ-ը ու-ով. ո՞վ զարմանք. թէ ու-ն կը պահէ, ինչո՞ւ քանի մը տող վերջ՝ կը գրէ մտքերուն, ի սրտէ. ինչո՞ւ չի գրէր միտքերուն, ի սիրտէ էն...:

Կայ աւելի զարմանալին. նոյն գրիչը, Նայիրի-ի նոյն սիւնակին վրայ, կը գրէ նաեւ սիրտին, քանի մը տող վար՝ սրտին:

Բայց սա եռեսնամեակ-ին նայէ. ի՞նչ իրաւունքով հոն բազմեր է ու տառը: Ուշադիր, սիրելի խմբագիր. (նոյն թիւին մէջ, 4րդ էջին վրայ պոռալ-ը օ-ով փախեր է. ասոնք լոկ տպագրական վրիպակներ չեն, այլ ուղղագրական սփիւններ):

* * *

Հուսկ յիշելու ենք քանի մը անուններ ալ.

Երեսուներորդ (եւ ոչ թէ երեսուներորդ) կ'աւանդէ Յովհաննէս Գաղանձեան (Քե-րականութիւն միջին, 1947, էջ 36, տպ. Կ. Պոլիս, Եօթներորդ տպագրութիւն) : Ի դէպ, ըսենք որ մեր քերականները յաճախ « էն... » ըսելով կը գոհանան. ախպէս, օրինակ, իններորդ, տասներորդ, քսաներորդ էն...: Որով զգուշանալէ հարցը լուծել՝ քերականութիւններու գիտելով: Ախպէս Յ. Գաղանձեան երեսուներորդ-էն անդին չ'անցնիր:

Հ. Թադէոս Թումանյան կ'աւանդէ երեսուներորդ, քսաներորդ, յիսներորդ, եօթանասներորդ. եւ ապա վաթսմերորդ, ութսմերորդ, իննսմերորդ (այս վերջինները՝ ը-ով. Քերակ. տարրական, Բ. տարի, Բ. տպ. Վենետիկ, Ս. Ղազար, 1948, էջ 47) :

Զարեհ Մելքոնեան (Պէյրուս) 1956-7 տարիներուն Քերականութիւն մը հրատարակեց, երեք տարիներու բաժնուած. կը խօսի, բնական է, թուական ածականներու մասին, սակայն անգամ մը գոնէ կարողով չի շարեր. ընդհանուր սկզբունքներ տալով եւ քանի մը անմեղ օրինակներով կը փակէ հարցը:

Եզրակացութիւն. — Ամէն անգամ աւանջին իրաւունք տալու է. աւանջը կը լսէ, կը կրկնէ, իննիսուն, բայց գրիչը կը գրուի իննսուն (կամ իննըսուն). աւանջը կը լսէ ութսուն կամ ուցսուն, բայց կը գրենք ութսուն:

Ուրեմն երեսուներորդ-ի հարցին մէջ ոչ ճաշակի խնդիր կայ, ոչ ալ աշխատանքան երեւնալու աւելորդ նախանձախնդրութիւն. արդի աշխարհաբարը միտքի, սիրտի, երկինքի գրելուն մէջ չի կայանար. զրաբարէն ձերբադատումը այս կամ այն հեղինակին քմահաճոյքէն չի կրնար կախուիլ, մանաւանդ երբ այդ քմահաճոյքը հակառակ է հիմնական օրէնքներու:

Հ. ՆԵՐՍԵՍ ՏԵՐ ՆԵՐՍԵՍԵԱՆ

ՕՐ. ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆԻ

Ա.Ռ.Ա.ԶԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Առաջին իսկ ելույթով կը դառնայ միջազգային դէմք, քրմանոյշ տաւիղի, Վենետիկի պարծանք, պարծանք նաեւ հանուր հայութեան. եւ իր անունը կ'արձագանգէ Թեւ-Աւիւն մինչեւ Ամսթերտամ, ու մինչեւ Նիւ Եորք:

Սեպտեմբերի վերջին օրերն էին երբ խաղաղական ճայնափիւռը ողբերգութեամբ կը հաղորդէր Օր. Շուշանիկի յաղթանակը: Թեւ-Աւիւն մէջ կազմակերպուած էր տաւիղի միջազգային մրցում. տասներկու արդեր ներկայացած էին իրենց 52 ախոյեաններով, որոնց մէջէն բացարձակ առաջնութիւնը կը շահէր Օր. Շուշանիկ Միլտոնեան, ներկայացնելով Իտալիան:

Ու հիմա շնորհալի օրիորդը, տաւիղի ձեռքին կը շրջի երկրէ երկիր, իրրեւ Նոր Որիէոս հայազարմ, նուագներով դիւթելու համայն աշխարհ, Եւրոպա եւ Ամերիկա: Մօտերս Վենետիկի «Fenice» թատրոնին մէջ եւս պիտի նուագէ: Ապա Միլան, Թորինոյ, Հռոմ, Վիեննա:

Օր. Շուշանիկ Միլտոնեան ծագումով Արտանուշի է. զաւակ Մուրատ-Ռաֆաֆայէլեան վարժարանի նախկին սան՝ Պր. Արտաւաղ Միլտոնեանի. երաժշտութիւնը այս ընտանիքին մեծագոյն հարստութիւնն է. երէց քոյրերը երկուքն ալ Վենետիկի «Պենետեքոյ Մարչելլոյ» երաժշտանոցէն պսակուած՝ դաշնամուրի եւ թաւջութակի մասնագիտութեամբ. Շուշանիկ այս տարի Յունիսին աւարտեց իր երաժշտական ուսումները, խելով ամենաբարձր նիշերը. տարիներէ ի վեր կը լսէինք որ երաժշտանոցին ամենաքաջ աշակերտուհին է իրը նուագածու տաւիղի. եւ ահա բոլորին ակնկալութիւնները կու գան յանկարծ պսակուիլ Թեւ-Աւիւն այս յաղթանակով:

Համեստ ու պարզունակ, Օր. Շուշանիկ առաջին իսկ վայրկեանին պիտի մոզել ունկնդիրները իր բացառիկ երաժշտակա-

նութեամբ եւ խորաթափանց ապրումներով՝ որոնք իր մատներէն կը հաղորդուին թելերուն. ու լարերն յանկարծ կեանք կ'առնեն, կ'արձագանգեն, ալիքներու նման կ'եթերանան. կը յուզեն, կը մոզեն, կը խլեն ծափեր. մինչ նա կը ժպտի համեստօրէն, եւ հայկական իր աչքերով կ'առնենք ներկաները:

Ի սրտէ կը մաղթենք որ այս յաղթանակը սկիզբն ըլլայ անթիւ դափնեպսակներու. եւ հայ անունը իր նուագին հետ թրթռայ հորիզոնէ հորիզոն:

Մեր մաղթանքն է որ Օր. Շուշանիկ տիրի ունենայ նաեւ նուագելու երեւանի թատրոնին մէջ, ուր պիտի ցնծան հազարամեայ մեր Գողթան երգիչներու երջանիկ ողբերը, եւ իրենց անյայտ շիրիմներէն ելլելով թափօր կազմած, արծաթեայ բամբիւններով պիտի գան ընդառաջ, Մասիս լանջին եւս չքնող պսակ մը դնելու Օր. Շուշանիկ Միլտոնեանի ճակտին:

ԽՄԲ.